

صاحب امتیاز
و مدیر مسئول
دکتر اسمعیل
اردلان.

کوشش

بهیچ حزب -
دسته یا جمعیتی
بستگی ندارد

سال اول - شماره ۳۵

۲ شنبه ۲۸ آبان ۱۳۲۴

تک شماره ۴ ریال

بهناسبت خبر رادیو پاریس

خبر صریح و بنظر تصدیق خرد حساب شخصی بر مردمیکه نمیتوانیم چه میگویند چه میکنند چه خیال دارند میتازیم و آنها را بصرف خبری که خود اختراع میکنیم بیافهش و نامرا میگیریم از رادیو پاریس چرا باید گله مند باشیم که چنین خبری منتشر کرده ما اول باید خود را تصحیح کنیم آن وقت از دیگران توقع هائی بنماییم.

از موضوع استقلال هم که بگذریم صحبت تجربه بیجان خواهد آمد. اینجا نیز باید گفت اگر اکراد ایرانی تقاضاهائی درست یا غلط داشته باشند جنبه کاملاً داخلی دارد و حتی اگر بقوی ترین مدرک که نوبه جنبش های استقلال طلبی و تجزیه خواهی امری شده بنگریم که آن مرامنامه حزب و موکرات کردستان است خواهیم دید که درهه جا ذکر شده در داخل حدود ایران بنا بر این موضوع استقلال و تجزیه بموجب همین مدرک سیاسی مهم امر داخلی شناخته خواهد شد.

مردم ناحیه ای اگر تقاضاهائی از دولت خود داشته باشند جرم نیست اگر بگویند بایشهاد کنند و با از دولت بخواهند که طرز اداره این ناحیه بقلان شکل باشد این با استقلال و تجزیه مربوط نیست و نباید با خشونت بدون دلیل تقاضاهای مردم را رد کرد بلکه باید گوش داد اگر صحیح است و منطبق با قوانین مملکتی باید ترتیب اثر داد اگر در قانونی بیش بینی شده باید مطالعه کرد اگر خوب است و بمصالح مملکت است قانونی باید برای آن گذارید اگر غلط است و مخالف مصالح مملکت است باید با دلیل گفت و طرف را متقاعد کرد.

این است راهیکه باید پیش گرفت والا اگر فقط روی هوی و هوس بدون مطالعه بخواهیم اتصالاً بپردازیم حمله کنیم این عمل خود بخود ایجاد اختلاف شدید خواهد کرد و ناچار کوس رسوائی مارا نام رادبوها خواهند نوشت.

در غیر رادیو پاریس اشاره ای به تجسس لوائ ترک در مرزها بنظر اولوگیری از سرایت این طغیان بکاک ترکیه شده است. اگر ترکها در سرحد خود قوای جمع کرده اند بناچار مربوط است اگر آنها منظورهائی دارند و از لحاظ مصالح مملکتی خود پیش بینی هائی مینمایند این موضوع داخلی ما چه ربطی دارد آیا میتوان قبول کرد که ترکیه هم دچار سهو رادیو پاریس شده بدون اینکه طغیانی وجود داشته باشد با سابقهای بوده باشد فوراً قوای عظیمی در سرحد جمع کنند که میباید این طغیان خانان برانداز خیالی هم آنها را دچار بدبختی و ورشکستگی کند.

در قسمت آخر خبر موضوع الحاق یا اتحاد چهار جهای هوروی پیش میآید. باین نظر گرفتن اینکه سران سه دولت بزرگ متفق تمهید نوده اند و تمامت ارضی ایران را تضمین کرده اند و قطعاً برای نوشته خود ارزش و اعتبار غیر قابل تردیدی قائمند که آنها را مکلف با اجرای تمهیدات خود مینمایند و دولت شوروی هم یکی از امضا کنندگان این تمهید است اجرای این نقشه دور از ذهن و قبول بنظر میرسد.

بته دو صفحه

خبری را که هفته گذشته رادیو پاریس راجع بکردستان انتشار داده بود روزنامه کیهان نقل کرد که مضمونش این بود: «در منطقه کردستان ایران طغیان عظیمی برای استقلال این منطقه و تجزیه آن در ایران آغاز شده است هنوز معلوم نیست که این شورش بکردستان ترکیه هم سرایت خواهد کرد یا نه. ولی ترکها قوای زیادی در مرز برای مواجهه با اوضاع متحرک ساخته اند. اوضاع از آن جهت دشوار است که در شمال ایران نیز اکنون جنبش بزرگی برای تجزیه این منطقه از ایران و الحاق آن با اتحاد جماهیر شوروی بشدت کامل ادامه دارد.»

این اخبار که معلوم نیست چگونه به دست آمده و بجهت وسيله ای بر رادیو پاریس رسیده و منظور از نشر آن چیست اصولاً با حقیقت منطبق نبوده و الا آن فرسنگها فاصله دارد زیرا:

۱- تاکنون طغیانی بنظر استقلال و تجزیه کردستان در هیچیک از نواحی کرد نشین ایران بوقوع نیوست اگر جنگهایی هم در سالهای اخیر افتد تازه باشد مانند وقایع پاته در سال گذشته و جنگ اورامان در چند ماه قبل اصلاً ارتباطی با موضوع نداشته و حتی نام طغیان، شورش یا جنبش بدان نمیتوان گذاشت اینها وقایع محلی و کاملاً داخلی بوده و هیچگونه ربطی با استقلال کرد نداشته است. این وقایع هم مربوط بگذشته است و فعلاً مورد بحثی نیست.

از این مطلب بی اساس که بگذریم موضوع استقلال مورد بحث خواهد بود. اگرچه ما گر را این موضوع را تا حدی تشریح کرده ایم و در چند ماه پیش سرچشمه و تا بنحیه استقلال سکدر را برای اطلاع خوانندگان نگاشته و بعداً هم نظریاتی در خصوص جنگی استقلال کرد بیان کرده ایم مبنیاً تذکری را در اینجا ضروری میدانیم و آن این است که از چندین پیش که این موضوع بیان آمده بعضی از جرایم مرکز باعلاقه مخصوصی آنرا دنبال کرده و هر انسان کوچک و حتی بی اساس را هم با استقلال کرد میبیسایند و تمهید نشان میدهند که واقعا این فکر تقویت شود بدیهیت بیگانگان از این اختلافات داخلی ما سوء استفاده کرده میگویند حال که امر بر خود ایرامیان

اطمینان داشته باشید اگر بجای ناسرا گفتن اگر بجای تهدید کردن و اگر بجای انتشارات بیجا راجع با استقلال کرد و بیرایه بستن بدان از این طریق وارد میشویم نه تنها رادیو پاریس بیطرف بلکه دستگاه های فرستنده بیگانگان عشان استقلال کرده موقفتی بدست نیابند و صکه کوچکترین خبری در این موضوع انتشار دهند.

در حالیکه ما خود با اعمال نظر های

اخبار داخله

استاندار آذربایجان

آقای بیات (سپهسالار) بست
استاندار آذربایجان منصوب و در این
دوسه روزه به تبریز حرکت خواهند نمود

ارضاع آذربایجان

اتفاقانی که چند روز اخیر در نقاط
مختلفه آذربایجان بوقوع پیوسته موجب
نگرانی گردیده بود بر اثر اتمام دولت
تا حدی مرتفع و امید میرود بروی اراضع
عادی و وضایب بخش گردد.

مدیر کل صادی

آقای شادمان از طسرف وزارت
دارائی بست مدیر کل اقتصادی منصوب
و مشمول کار شده.

سنبلج

۱ - روز ۲۴/۸/۱۶ بنا بدعوتی
که از طرف آقای شمس ملک آراء فرماندار
کردستان بصل آمده بود عده ای در فرمان
داری حضور بهم رسانیده و تصمیماتی از طرف
محترمین شهری یکی در موضوع کمک زمستانی
بفقرای شهر دیگری راجع بکمک به سربق
زدگان غزویین اتفاضا شد.

۲ - آقای باور غلیب پور رئیس
جده شهر باقی چندی است وارد و مشغول
کار شد است.

۳ - بارنگی یک هفته از ۲۴/۸/۱۸
تا ۲۴/۸/۱۸ بسیار بوقوع و مناسب موجب
امیدواری بوده است

۴ - سوخت « ذغال و هیزم » در
سال جاری بطرز بی سابقه ای گران شده
و روغن هم ترقی فاحشی بوده است.

۵ - راههای کردستان مرمنهای
کلی لازم دارد زیرا با مختصر بارندگی
عبور و مرور مشکل و تقریباً تعطیل میگردد
و این امر را لحاظ تجارت و امور اقتصادی

برای شهرستان ما بسیار زبان آوار است

۶ - آقای صادقی رئیس اقتصاد
کردستان از تاریخ ۲۴/۸/۱۵ برخصی
بظهران رفته سببه قماش سالیانه از تاریخ
۴۲/۸/۲ شروع بتوزیع شده بازار خرید
کوبن هم رواج دارد اجناس غیر مرغوب
را عاملین ب مردم فقیر و بیچاره داده اجناس
مرغوب را نگهداری مینمایند (این است
یک نمونه از نوع پروری مردم دوستی-
خداوند انصاف بدهد).

۷ - آقای مهندس معرفت رئیس طریق
کرمانشاه و همدان سرپرستی طریق کردستان
را عهده دار میباشد مردم امید دارند
ایشان در مرمت راه ها اقدام شایسته ای
بنمایند.

سفر

گزارش تلگرافی نماینده نامه
کوهستان از سفر حاکی است که فرمانده
لشکر بنظور سرکشی به واحدهای پادگان
سفر روز ۲۴/۸/۲۰ یا هوایا سفر وارد
شده اند.

بازار

طریق یکبار صورت مجلس مورخه
۲۴/۸/۲۵ بوجوب دستور لره ۳۸۸۶
فرمانداری کردستان کبسیونی مرکب
از ۱۸ نفر متشکلین محلی بانه تحت ریاست
آقای سرهنگ ۲ ایران پور در بانه تشکیل
و مبلغ ۱۸۰/۰۰۰ ریال امانت تحویلی
فرمانداری برای آسیب دیدگان بانه
بشرح ذیل تقسیم گردید:

۱- ۳۹۹۰۰ نفر بپور نغرا از ۵ تا ۱۰۰
ریال وجه نقد داده شد.

۲ - ده هزار ریال برای تهیه چراغ
برای روشنائی شهر و تعمیر پل بانه.

۳ - بپور باب مسجد پانه ۱۰۰۰
ریال برای سوخت و روشنائی در میدان
عمومی تقسیم گردیده است.

ش ت ماه فرهنگ نیازمندیم

جریده شریفه کوهستان - رونوشت وزارت فرهنگ رونوشت
مجلس شورای ملی.

بفراموش دولت هر ساله مبلغ گزاف برای اعتبار دبستان
سردشت در بودجه فرهنگی منظور متاسفانه این اعتبارات بصرف
دبستان سردشت نرسیده حیف و میل میشود بدیهی است ترقی و تنزل
هر ملت بسته بتوسعه فرهنگ است و این مدت این منطقه دور افتاده
بکلی از وجود فرهنگی استفاده نبرده و بجه های ما در کوچه و
بازار بی طالت و ولگردی میکندرانند.

مستدعی است با درج مطالب بالا اولیای امور را متوجه
سازند که پیش ازین در تأسیس دبستان های سردشت غفلت نشود
و بودجه که برای سردشت منظور و تأمین شده بنام دبستان های
حوالی سقز مصرف نشاید وعده ای آموزشی که برای فرهنگ سردشت
استخدام شده اند عملاً درستکار نکنند بلکه بودجه و اعتبار هر محل
را بخود آن محل اختصاص دهند.

اهالی سردشت که در آخرین نقطه های مرزی سکونت دارند
شایسته نیست اینقدر فراموش گردند و اولیای امور کوچکترین عطف
توجه بآنان ننمایند بلکه سیاست عادلانه ایجاد میکنند که اینگونه
نواحی بیشتر مورد دقت بوده و برسدمانی از هرجیت شایسته زینت
داده شود.

با این مختصر مقدمه از اولیای محترم دولت انتظار بذل
ترجه مخصوصی را بکلیه امور خصوصاً فرهنگ سردشت داشته و
تربیت اولاد آن خود را جداگانه مینمایم.

امیدواریم اولیای محترم دولت این را از ما مضایقه نشود
و راضی نشوند فرزندان ما همچنان در جهل و جهالت غوطه ور
باشند.

تغییر محل فرمان - دفتر روزنامه بومیه فرمان از تاریخ
۲۰/۸/۲۰ این ماه سال جاری بکوچه محمد علی ملرشتی واقع در چهارراه
حسن آباد منتقل شده است.

امتنان و تبریک چون بعثت مسافرت فوری بکرمانشاهان موفق
بتقدیم عرض تودیع نشدم بدین وسیله ضمن عرض تبریک عید سببه
اسلامی تشکرو امتنان خود را خدمت آقایان محترمی که در مدت
توقف کردستان اینجانب را سرافراز و اظهار لطف فرموده اند
تقدیم مینمایم.

شیخ اسلامی
چابخانه وزارت کشاورزی

وقایع آزارات

۳۱۰

تکامله در اینجا حق با ناحق بودن گله های آزاراتیهارا که خودشان
را قدیمترین نژاد ایرانی میدانند و در طرف زدو خورد های چند ساله با
دولت ترکیه در مقابل دولت هاشمی ایران غیر بیهوش و احترام
بهره دیگری متوسل نشده بودند بقضاوت منوران و وطن پرستان ایران
و اگدار مینمایم.

ورق برگشته وضیعت کردها بدتر شده بود. پر کردن این جبهه
وسیع برای یکیش مجاهد غیر مقصور بود ناچار خود را بطرف قله های
آزارات بالا کشیدند روز دوم هم سبری شده روز سوم بود آزاراتیها
هر وجب از خاک خود را با خون های سرخ آبیاری نکردند ترک نشدند
حتی دست بحلات متقابله شدید هم زده بودند. مقاومت خارق العاده و
هجوم های بی باکانه کرد ها ژنرال صالح پاشا را مجبور نموده بود که از
فرمانده کل نیروی اعزامی ترک تقاضای کمک کند تا بتواند جای تلف شدگان
را پر کند. از آن قوای کمکی چند نفر در روز آخر بدست آزاراتیها افتادند
معاوم شد هنگشان از حوالی باشقله با حرکت شبانه روزی خود را به
آزارات رسانیده بود. اما کرد ها از هیچ جا امید کمکی نداشتند. در این
روز هنگهای ترک از خاک ایران اطراف آزارات را دور زده بلامانع سردار
بولغی را اشغال نمودند.

نایبند ارمنیهای مهاجر که ناظر وقایع بود در صورت تأخیر بیست و
چهار ساعت در تخلیه آزارات امدیدی برای رهایی نیدیدند تکلیف تخلیه فوری
آزارات را مینمود لیکن کرد ها که طعم لذت آزادی را چشیده بودند
هیچوقت حاضر نبودند آن را باین ارزانی از دست داده آزارات را تحویل
دشمن دهند لذا فریاد کردند در جواب گفت:

« ما کردیم. از محاصره شدن باکی نداریم. خط محاصره را هر چند
هم تنگتر و قویتر باشد اگر قصد خارج شدن کنیم میتوانیم بشکافیم چیزی
که هست برای خاطر زندگی شخصی از آزادی ملی دست نخواهیم کشید
درست است در اوضاع روزنه امدیدی نیست ولی مانند شامه در -
آزارات دیگر سودی ندارد. هنوز حلقه محاصره تماما پدور آزارات
کشیده نشده است این را غنیمت شمرده بلد هائی که دارید همراه برداشته
امشب حرکت کنید این بلد ما چهار پنج نفر ارضی بودند که روز دوم
چنگ به آزارات آمده بودند. ولی مشارالیه اصرار داشت اقلان خود فرمانده
کرد شمس آن شب از آزارات خارج شود ولی جواب فرمانده کرد در این
موضوع هم این بود:

این حرفی بصحبتش نمی آرند. من هرگز تر از رفتای خود
این ندانم نیستم اگر تقدیر گشته شدن باشد ما با هم کشته خواهیم شد
فرمانده کرد در جبهه مانده نایبند ارمنیهای مهاجر با چند نفر از
نوکرهاش برای تهیه وسایل حرکت ببقب جبهه عزیمت نموده همان شب
از آزارات خارج گشت.
در حین حرکت تقاضا نموده بود که خانواده فرمانده کرد را با
خود برده از خطر نجات دهد و گفته بود احسان نوری هم بعد از خواهد آمد

بمقام آقای سلیمان یونس لیبانیه حقوق

کرمانشاه متروک

۹-

قصر شیرین

۲-

مقدمه از لحاظ وضع وقت آذربایلی
قصر شیرین لازم دانستیم بعضی نکات
حساس اقتصادی و سیاسی و تجاری کشور
عزیز خود را برای تطبیق موضوع به پیش
رفت مقصود ذکر نموده بعد توجه اولیای
امور را به اوضاع و احوال قصر شیرین که
مختصری از آن در این مقاله ذکر میشود
مطوف داریم

از سه قرن پیش و مخصوصا بعد از
کشف قوه بخار و برق و ظهور عصر
ماشین قدرت حقیقی مال بر روی ترقی و
تروت و تجاوت و صنعت و وسعت دایره عمل و
نقل محصولات و مبادله کار و کالا قرار گرفته
است و هر کشوری که از تروت طبیعی و
مصنوعی محروم باشد طرف توجه ملل
متشدنه قرار نگرفته و از قافله مدنیت عقب
مانده از لحاظ سیاست بین المللی هم شکست
خواهد خورد.

از این جهت است که رجال سیاسی و
علماء اقتصادی دوجه استعمار استواری
و ارزش استقلال هر کشور را با اوضاع
اقتصادی آن مقایسه مینمایند:

کشور شاهنشاهی ایران خوشبختانه
بواسطه موقعیت خاص خود از لحاظ تجارت
و اقتصاد اهمیت بسزایی دارد:

۱- در منطقه منتهله واقع ازبک
طرف بدریای خزر و از طرف دیگر به
خلیج فارس و بحر عمان دست دارد.

۲- دارای اراضی حاصلخیز مردمی
کار دوست و تاجر منش است

۳- معادن فراوان و مخصوصا نفت و
ذغال دارد

۴- راه آهن سرتاسری در پای خزر
را به خلیج فارس متصل مینماید

۵- شاهراه بین آسیا و اروپا است
بنا بر این بر سیاستمداران مدبر لایق
و وطن دوست لازم است که از این موقعیت
خاص و مساعد استفاده کرده بواسطه
توسعه امور تجاری و اقتصادی ساکنین
این سرزمین را نرودند نموده وسیله ازدیاد
عبادات عمومی رفاه و آسایش ملت را
از هر جهت تأمین نمایند و از فقر و مسکنت
تمام ساکنین این سرزمین را رها نمیشد
زیرا منشاء تمام بدبختی ها فقر اقتصادیست
انگلاطون میگوید:

بعضی صفات مذموم همان هم از گدائی
است.

حال اگر نظری بصورت افکنیم
خواهیم دید که اگر خط آهنی بد
منتهی شود بینتهائی دارای مختصات پنجگانه
فوق میباشد و همین موقعیت است که هیت
خاصی بآن بخشیده بنا بر این جادارد

که از اولیای محترم دولت مخصوصا از
جناب آقای هزیر وزیر محترم دارائی در
خواست نوائیم توجهات بیشتری باین ناحیه
مبدول دارند.

ساکنین این شهرستان که علاقه
نامی باین آب و خاک دارند و از لحاظ
ساکن بودن در سرحد ایران چه در دوره
هرج و مرج و چه در زمان دیکتاتوری
صدمات و خسارات فراوانی دیده اند حیف
است که بواسطه سوء سیاست برخی از
اولیای دولت باب مرادوات تجاری هم
بر روی آنان بسته شود و تسهیلاتی از لحاظ
مرزی هم (چنانکه در تمام ممالک
واقیه دنیا برای مرز نشینان معمول است)
برای ساکنین آن شهرستان فراهم نشود
و فقر و فاقه همیشگی آنان را تسدید
نماید.

مردمان این شهرستان تا قبل از
تأسیس خط آهن بواسطه ورود و خروج
مال التجاره های ایران از گمرک آن در
جزء متولترین ساکنین آن صناعات بسیار
میآمدند ولی امروز در بیوله فراموشی
انفاده بطوریکه حتی دو سال بعدو سال
قش و هفت ماه به مدت ماهه تند و شکر و چای
هم بآنان نمیدهند.

در حاضر میتوان گفت جز عده
محدوده فیه از فقیرترین مرز نشینان بران
بشمار مینایند و گرچندی بدین منوال
بگذرد و توجه کافی باین شهرستان مطوف
نشود از ساکنین آن که متجاوز از بیست
هزار نفر میباشد باید چشم پوشیده.

آقای مدیر محبوب نامه کوهستان

هنگامیکه برای اولین بار قلم در
دست گرفته و برای حفظ حقوق بیک معیت
سندیده وارد بیکار شدید، آنکه حسی
داشت و بازار آشفته نخواست بشما،
به نامه شما، بزحمت سنگین شما امیها
پیدا کرد و چه آرزوها که در دلها نقش
بست و چه امیدوارها در منرها برای
همیشه جای گرفت. آنکه آرزوی خوردن
غون ملت، انتظار بری جیب خود و
خالی کردن کیسه مردم را داشت چه
بدبختی ها چه سوء قصد ها را نسبت بجناب
عالی و متوجه خود پرورش داده برای روز

آگرم ذخیره کرد. ولی ما مواظب بارو به ای
که جناب عالی در پیش گرفته بایشیانی
که مقامات عالی از حفظ حقوق می کنند
بالاخره میدان را مضالین خالی خواهند
کرد فقط این نکته از همه واضعتر است
که خطر هم در مقابل وظیفه امیبتی ندارد.
باینده باد کوهستان - جاوید باد
جریده اگر د.

محمد پاکزاد

از حلبچه

شاعر و شعر

اثر دلچسب آقای محمد امین کاردوخی

شاعر آگه شمری ها موریکو سواره
که تجیبتی اشعاری به بی حد و شمار
شمری وه طنپو میلسی نه بی باوی تپه
نه ر بیبر و نه می زبده نه بی تاوی تپه

شاهراگه ر شمری فروشتوبی به پاره
لای میله تی خوی قدری به رو کونئی پاره
شمریش ای آوه بری گولی زینوزبان بی
موسیقی پیش وازی سوپای زینودلان بی

آوینئی احساسی دلی کومه لو کال بی
ششیری بر وندهی جگه وی دوختوه لای
مانگکی چواره هوی تاریکه شهوان بی
بو کیکئی به نه و نیوبه بی عبوب جوان بی

کولباشی به هاری چه نه نی دهشتی وطن بی
مه قجولی دلی عاقلی زانای زمن بی
نه روانه بی نالایقه بومه جلسو شاران
بی شه رقه به بی زهوقه له لای غه بریو اران

***

شمری نه درئی لینه به هلو خوی سستی
شمری نه بری داوی اسیر بو به سنی
شمری که بزوی د غوره گی شیرین
یداری نه گاهو سوچه و آسی دلی میلهت

شمری که نه نه ویشی و نهی بو جوشراقات
شمری که نه سو تینی وه کی فیسقو فسادات
شمری که نه روخنی یینای جهورد نقان
ویرانی نه کارزه نه موده ره و نه ران

شمری که نه پینه سه به بی تفضه وه لسان
اصلاحی نه که حاله تو عاداتی پریشان
کهی مره بره مره به کیشانو به بیوان
کی شمره یینن هیجه به آینو و به وجدان

***

شمری که هومی باسی دمو چاوی جوان بی
یاوستی اراجینو کوری لوسو ککچان بی
یازهمی برای قوربه سهوی کوددی هزاروی
یامه دمی به کو آغه وواشخاصی ککبار بی

یا شمری خرابه وه وه سوچوینو قچو بی
باشمری ریا ککاری لیره مره قصوری
باشمری رعایه بی گلی انیباری به لای
باشمری لبو خاتری دنیا رو نه لای

کی همره له لای هانلو زانا و وادیان
کسی تاقی ده ره ده به نظر زبرو طیبیان
«کاردوخی» که کرانفه اعمار و تارت
توبش کوردیوه مسکومی وه کوقومی هزارت

طبق اخباری که امروز تأیید شده حسن بیک
رژایی در حلبچه «عراق» از طرف دولت عراق بازداشت
شده است.
و نیز اطلاع میدهند که محمودخان دزلی که از
رژای میسر هشایر اورامان بود فوت نموده است.

بواسطه اهکالات فنی یک روز چاپ و توزیع روزنامه
تساخیر افتاد از خوانندگان گرامی معذرت می طلبیم

در مجلس شورای ملی

روز پنجشنبه گذشته موضوع خبررادیو پاریس در مجلس منعکس و تشریح آقایان دکتر اعتبار - صدر قاضی - اردلان - دکتر زنگنه و سید ضیاء الدین طباطبائی توضیحاتی دادند که برای اطلاع خوانندگان عین اظهارات آقایان و جریان مجلس مربوط باین موضوع را ذیل درج مینماییم.

مذاکرات قبل از دستور راجع باخبار منتشر مربوط بکوهستان

دکتر اعتبار - اجازه فرمایید عرض کنم در جراند یک چیزی منتشر شده است باین مضمون که در منطقه کردستان ایران یک طغیان عظیمی برای استقلال آن منطقه و تجزیه آن از ایران آغاز شده است هنوز معلوم نیست که این شورش بکردستان ترکیه هم سرایت خواهد کرد یا نه؛ ولی ترکیه قوای زیادی در مرز برای مواجهه با اوضاع متحرک ساخته اند اوضاع بیشتر از آن جهت دشوار است که در شمال ایران نیز اکنون جنبش بزرگی برای تجزیه این منطقه از ایران و الحاق آن با اتحاد جماهیر شوروی باشد که کامل ادامه دارد. این خبر منتسب برادویی پاریس است ما میدانیم که بگمده ماجراجو از نبودن قوای دولت در شمال سوء استفاده میکنند و برای اجرای مقاصد خودشان که از حدود مادیات تجاوز میکنند هر روز یک نامه شومی شروع میکنند ولی این خبر سر تا پا جعل است کردهای ایرانی و اصولاً تمام ایلات (صحیح است) ایران مردمان وطنپرست و علاقه مند بآب و خاک و موطن اجداد خود هستند (صحیح است) و بپیجویه باین حرفها ترتیب اثر نمیدهند و علاقه برای سرکوبی این خائنین دارند (صحیح است) این صحبتها همه فرع عده کانی قوای دولت در آن مناطق است آن روزی که قوای شوروی از ایران بروند که امیدواریم هستیم این خیلی بتعویق نیفتد؛ مسامتت کنند از فرستادن قوای دولت یا تجاوز باین مناطق که امنیت کامل برقرار بشود و تمام این جربانات بخوابد (صحیح است) ما واقفا از دولت دوست خودمان فرانسه کله مند هستیم که چرا اجازه میدهند این خبرهای جعلی دروغ در رادیوی آنجا گفته شود (صحیح است)

رئیس - عرض کنم بعضی از آقایان که خودشان کردستانی هستند اجازه خواست بودند که امروز حرف بزنند مثل آقای صدر قاضی و آقای اردلان (اردلان صحیح است) ولی خوب است بماند برای جلسه بعد.

صدر قاضی - اجازه فرمایید توضیح بدهم.

جمعی از نمایندگان « با همیه » بگذازید توضیح بدهند (زنگنه و رئیس) رئیس - نسبت بصورت جلسه اعتراضی نیست؛ (گفته شد «خیر» (سورت جلسه تصویب شد) آقای صدر قاضی فرمایند سید محمد طباطبائی - من که چلو تر از ایشان اجازه خواسته بودم.

رئیس - خیلی ها قبل از ایشان اجازه خواسته بودند.

صدر قاضی - بنده در اطراف این اراجهایی که در بعضی از روزنامه های مرکز نوشته شده و تهمت های ناروا می نسبت بیکمده از ایرانیان در این چندروزه روی اغراض شخصی زده شد و البته از لحاظ آقایان گذشته است بنده میخواستم موقعی که برنامه دولت مطرح بود و هیئت محترم دولت هم که طرف اعتماد بنده و عموم آقایان هستند این مطالب را مفعلاً یادداشت کرده بودم که اینجا البته تکذیب بکنم متأسفانه آن روز بواسطه اینکه در برنامه نوبت بنده نرسیده جلسه هم بک شونده طولانی شده بنده نتوانستم آن مطالب را عرض آقایان برسانم و البته بنده این مطالب را مفعلاً یادداشت می-کنم و در جلسه آینده عرض آقایان میرسانم فقط اجلاً میخواستم عرض کنم که این مزخرفاتی را که از رادیوی پاریس میخوردند اجلاً بررشتن برسانم و آن این است حالا آقای دکتر اعتبار فرمودند که یک عده ماجرا جو هستند ولی هیچ ماجرا - جویی نیست و این حرفها وصحت تجزیه نیست چرا بیخود چیز میکنند اصلاً صحبت تجزیه نیست و بعضی ها گفتند که عده کامیون اسلحه به پایاد آورده اند اینها اساساً بکلی دروغ است آقا نماینده این حرفها چیست چرا تفرقه میاندازید بین ملت ایران (صحیح است) و الله این حرفها بکلی دروغ است کی اسلحه وارد شده است کی اسلحه آورده است بایران والله بالله این ها همه دروغ است (نمایندگان صحیح است) همین آقایانی را که اینها باین شکل متهمشان میکنند چندی پیش دولت تهران احضار کرد آن ها آمدند اینجا سه چهار ماه بودند اگر اینها متهم بودند با یک تلگراف از آنجا ۱۵ فرسخ با نیشه نند بیایند اینجا و در مدت چهار پنج ماه سی چهل هزار تومان خرج میکنند و متهم اینطور نمیشود ولی البته بنده امروز صبح یک بیانی ای بدست آوردم که آنجا هم یک حزب دموکرات تشکیل شده است (سید ضیاء الدین بزبان کردی هم چاپ شده) ۱۰۰۰ یله بزبان کردی و فارسی و یک بیانی دیگری هم هست که بعضی آقایان میروند بنده اجلاً عرض میکنم که صحبت تجزیه نیست و این صحبتها ایداً درین نیست و آن بیانی را هم عرض کنم یک چاپخانه اینجا آورده اند برای انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی کمان میکنند که در جاهای دیگر هم هست و البته در جلسه آتی بنده توضیح میدهم و یک

نفر از نمایندگان بسیار خوب در جلسه آتی توضیح بدهید (سید ضیاء الدین در جلسه علنی توضیح فرمایند) بلی البته بنده در جلسه علنی توضیح میدهم ولی حضرتعالی هم فرمایند بیجوت در روزنامه هایشان این چیزها را نویسند سید ضیاء الدین - برادویی پاریس فرمایند... بلی بنده عرض میکنم ولی آقا هم فرمایند در روزنامه هایشان نویسند بعضی از نمایندگان - دستور - دستور رئیس - دو نفر دیگر آقای اردلان و آقای دکتر زنگنه در این موضوع اجازه خواسته اند آقای اردلان فرمایند.

اردلان - عرض کنم همانطوری که نماینده محترم آقای دکتر اعتبار فرمودند ما ایرانی ها خیلی متأسف هستیم که این تهمت شوم از رادیوی فرانسه (که ما در مدت جنگ موقتی که آن زمانها آن مملکت را اشغال کرده بودند البته ملاحظه کنید بآن مملکت نشان دادیم) از آن جا بیرون آمده و این بطوریکه همه میدانند اصلاً صحت ندارد و قسمت مهم کردها ساکن یک قسمت از ایران هستند که بنام کردستان نامیده میشود که بنده افتخار نماینده گی آنجا دارم بکنم دیگر از کردها ساکن حوزه وسیع کرمانشاهان هستند و نماینده کان دیگری دارند در هیچ کجا اصلاً این صحبتها نیست و آنچه بنده خودم در جراند خارجه مطالعه کرده ام این سرچشمه اش از خاک عراق بود دولت عراق هم یک عده قوا برای تاراج دادن آنها فرستاد و اینها یک چند نفری هستند که اصلاً ایرانی الاصل هم نیستند ایرانی نیستند اینها آمده اند در یک زاویه کوچکی که سرحد عراق است یک همچو نماتی آغاز کرده اند و هیچوقت کرد و مسکردستانی در مغیله اش اصلاً فکر تجزیه خطور نمیکند (صحیح است) و خودش را وابسته مسام ایران میدانند وقتی حاضر است زنده باشد که با ایران باشد و بدون ایران حاضر نیست زنده باشد (آفرین)

بنده برای اینکه این مسئله در دنیا منعکس شده است بواسطه رادیوی پاریس لازم میدانیم در اینجا یک قضیه تاریخی را بطور خیلی مختصر عرض بکنم البته اغلب آقایان نمایندگان محترم اطلاع دارند از دو دانشمند مشهور مستشرق که دو کتاب برای ایران نوشته اند یکی از اینها که برادر بوده اند معروف بیرون سور و رولنس یکی از آن ها موفق شد در زندگی خودش بخواسن خطوط بعضی و خطوط قدیمی از آثار قدیمی ایران روی جیاری های تاریخ ایران را نوشته است یکی هم برادر این که هاشمی رولنس بوده است که کتاب مسووطی راجع بسلسله ساسانیان نوشته کتابی که بیرون سور و رولنس راجع بساسانیان نوشته است اگر آقایان مراجعه فرمایند موقتی که از سلطنت خسرو پرویز صحبت میکنند اینجا اساسی از کردها مخصوصاً اردلانی ها میگردانند البته چون من خودم نماینده کردستان هستم بکنار ولی خودم کرد هستم باین لحاظ من که بکنفر کردهستم حق دارم در این موقع این موضوع تاریخی را در اینجا بیان کرده باشم (هاشمی - قبل از او مورخین یونان نوشته اند) برای اینکه اگر یک کسی حرفی میزند در این مجلس نماینده زنده کرد و یک خانواده هزار و چهار صد ساله است که تاریخ اودر همین کتاب مستشرقین ثبت شده است در اینجا بیرون سور و رولنس موقتی که خسرو پرویز بارومیا در جنگ اند آمدند از کردها استعانت خواست کمک خواست و همراهی خواست و طایفه اردلان ها و کردها آمدند کمک کردند و هر آ کلیوس پادشاه روم واشکست دادند ملاحظه فرمایند آقا یک کردهایی در این تاریخ نشان میدهند که از هزار و چهارصد سال قبل برای عظمت ایران در رکاب سلاطین ایران جنگ کرده اند ما جاغشانی کردیم و جایازی کردیم چطور ممکن است که ما یک همچو افتخار تاریخی را بکنار بگذاریم و حالا بیاییم خودمان را از ایران میزبان بدانیم معال است همچو چیزی هر کسی بگوید همچو شیایی در مغیله هر کسی خطور کرده است جز نادانی جز اغراض خرابی که نسبت بمملکت دارد چیز دیگری نیست والا کرد و کردستانی بوجب همین قضیه کوچک تاریخی که عرض کردم از ۱۴۰۰ سال پیش (هاشمی - مورخین یونانی پیش از اینها هستند آقای اردلان) بنده خواستم طایفه اردلانی ها که خودم بکنفر از آن ها هستم عرض کنم ما ۱۴۰۰ سال پیش دورکاب پادشاهان ایران برای سعادت برای عظمت ایران جاغشانی کردیم و کمک کرده ایم چطور ممکن است که ما امروز این ایران عزیزمان را بگذاریم و بگذاریم بقیه در صفحه ۶

بقلم آقای محمد مردوخ (آیت الله کردستانی)

گرد و گردستان

-۳۴-

سنه اردلان

حکومت علی قلی خان اردلان

پس از عزل و حبس عباسقلی خان در سنه (۱۱۲۹) علی قلی بیگ سرجهانگیر سلطان نیره کلبلی خان اردلان بمقام حکومت کردستان نایل شده است حکایت آن از اینتراراست که علی قلی بیگ مذکور دو تپچه برگشتن روزگار از او دچار فقر و فلاکت شده در قره (شغله) که یکی از دهات شورخوره کردستان است سکونت گزیده است اهالی آن آبادی در معیشت و زندگی باور کم میکنند مگر در دوستان باور گفته اند که با مقام نجابت و اردلانیت ده نشینی مناسب شان تو نیست اگر در شهر میبودی اقلاً یکی از ارکان مملکت بودی او در جواب گفته اگر خدا بدهد در غنّه هم میدهد از تضاعت گام اعزاز عباسقلی خان اردلان بجانب هرات و قندهار مأمور جمع آوری اردو علیقلی بیگ را هم در جزو سوارها حرکت میدهند پس از رسیدن به پلهران فرار آردو بطوری که گنتم علیقلی بیگ فرار آردو در قره خود شاه سلطان حسین بهین علی قلی بیگ نسبت میدهد شاه سلطان حسین هم بر خیر از وضعیت علی قلی بیگ تصور میکرد که مشارالیه شخص مقدر باشد الامری است که عموم اهالی کردستان مطیع اراده او هستند و در زمینه قدرت و نفوذ و عباسقلی خان بنزله صفه محسوب است همین تصور شاه را وادار میکند که فرمان و غلظت حکومت کردستان را با انضمام لقب (خان) توسط علیخان فراش غوث مخصوص خود برای علیقلی خان روانه نماید - عدو شود مسبب خیر گردد خواهد - علیخان با خلعت و فرمانی وارد کردستان میشود - سراغ علی قلی بیگ را میگیرد - میگوید در قره شغله است و همیار آنجا شده در نزدیکی آبادی شغله بجنوب بزرگی میرسد که در آن طرف خوب علیقلی خان و دوسه نفر از اهل آبادی بوده اند - علیخان میرسد که علیقلی بیگ در حکایت است علی قلی بیگ از هیکل و هیولای سوار می فهمد که سوار دولتی است بواسطه سابقه فراواحه میکند - میرسد برای چه میخواهی -

نپساعتی علیخان از خوب گذشته وارد آبادی میشود - مرد آبادی جمع شده با چشمهای برآز حیرت و تعجب به علیخان بیگ میگردند علیقلی بیگ هم اول خود را نشان نمیدهد پس از حصول اطمینان از صدق قضیه - با سرو صورتی که عاریه بغود بسته وارد میشود -

علیخان نهایت احترام را نسبت باو مرعی داشته غلظت شاه را باو میبوشاند و فرمان حکومت کردستان را باو تسلیم مینماید - در خانه قرائت فرمان بگمراه علیقلی بیگ علیقلی خان حکمران کردستان میشود و با اهل آبادی میگوید - که نگفتم خدا اگر بدهد در شغله هم میدهد این عبارت حالام در مقام کردستان ضرب البثل است پس از دوروز امرای و اعیان کردستان از کیفیت حال مستعجب شده بدون درنگ بدرگاه علی قلی خان می شانند و از بکشد بگر سبقت می جویند پس از تهیه اجملات حکومتی بسوی دار - الملك سنه ۱۱۲۹ قلمه حکومتی زول اجلال میفرمایند - مع ف بین ایام اهالی لرستان و بختیاری سرازیر بقاطاعت و انقیاد بیرون کشیده شروع به برزه گسی و مغنیان مینمایند -

حسب الامر شاه سلطان حسین علیقلی خان با سپاه کردستان بزم سرگورسی لرستان و بختیاری حرکت میکنند - تکام ثلاثی فریقین علیقلی خان بترتیب نظامی دو تن سپاه خود را تقسیم به مینه و میسره نمود و خود در قلب لشکر قرار میگیرد و از طرفین آمین رزم و کارزار شروع میشود در ابتدا سواران بختیاری بکندری پایداری نموده ولی بعد بخت از آنها برکشته پس از تلفات زیاد و دادن ششصد نفر اسیر روی بگریز مینهند و حاکم لرستان از ناچاری پناهنده باصفیل والی کردستان میشود والی او را با چند نفر از روسای و سرخیلان بختیاری که اسیر شده بوده اند نزد شاه سلطان حسین فرستاده و کناهان ایشان را شفاعت میکنند -

شاه سلطان حسین از رشادت و نیرومندی علیقلی خان و سپاه کرد خوشوقت شده شفاعت او را پذیرفته روساء لرستان و بختیاری را نوازش نموده باوطنان خود و غصت مراجعت میدهد - و علیقلی خان با نهایت افتخار و اعتبار بسنه ۱۱۲۹ مراجعت مینماید در سال هوم حکومت علیقلی خان مرض سرطان و طاعون در صغحه کردستان در گیر شده فریب هشتاد هزار نفر از شهر و بلوک بان مرض

اثر طبع جناب شیخ جلال الدین نقشبندی متخلص به دهشت

خاکی وطنی

خاکی وطنه چی، شره فو عزه تو دینم
 خاکی وطنه مظهری ایمان و یقینم
 خاکی وطنه سرهمی تنویری دوچاوم
 خاکی وطنه هرهمی ناسوری برینم
 خاکی وطنه مایه‌ی مسروری و شادیم
 خاکی وطنه نوری دلی زار و حزینم
 خاکی وطنه قوه‌ی قلبی منی مهجور
 خاکی وطنه باغی اقبال و نگینم
 خاکی وطنه مرقدی اجدادی مقدس
 خاکی وطنه بیشه‌ی شیرانی عریتم
 یاربی وطن تا ابد الدهر بعمین
 هرگز کزی و ذات و هانیت نه بینم
 معلومه‌له گهل بون و ترقیت منی شیدا
 دایم له سرو مال و دل و دینم آمینم
 کربیتو منی قوربه سرم چاره نه بری
 بی فایده به ناله و زار یو و گرینم
 والله ی خوار شاهده بی عز و تعالیت
 بیزاره دلی خسته له ابقا و له ژینم
 له خوام طلبه روزی که تو ماتو ملول بی
 نه ی نیم به دلی خوش سره بی ایش له سرینم
 ایمان که له گل حبیبی وطن توامه صدشکر
 معلومه به حبیبی وطننا پناه‌ی دینم
 به وقوه‌ی ایمانه ره و اچا که که «دهشت»
 بی یرده بلیم من که جلال ابن معینم

تلف شده اند - و در سنه ۱۱۳۲ هجری که ضعف و وقتوری در سلطنت شاه سلطان حسین پدید آمده افغانیان و از یک از هر طرف شورش و انقلاب در صغحه ایران میانه آزند -

حسین بیگ و درویش بیگ مامومی با جمعی از معارف اردلان بر علیه علیقلی خان اتفاق بسته خانه پاشای پسر محمد باهای بابان را که از بنی اعیان سلیمان پاشا بود - و در آن تاریخ حاکم سلیمانیه و بابان بوده است - برای تصرف کردستان دعوت مینمایند خانه پاشا از آن دعوت خوشوقت شده - با لشکری انبوه و آراسته حرکت مینماید - پس از تصرف مریدان به پنج فرسنگی شهرسته دژ میرسد علیقلی خان که تاب مقاومت در خود نمی بیند - فرار برقرار اختیار میکند - و رهسپار امغان میشود - علماء و سادات و اعزّه و اعیان کردستان برای محافظت جان و مال خود باستقبال خانه پاشا میروند او را سالماً وارد شهر سنه ۱۱۳۲ میکنند مدت حکومت علیقلی خان سه سال بوده است -

در مجلس شورای ملی

بقیه از صفحه ۴

هیچوقت در منطقه کرد همچو چیزی بروز نکرد و آنچه در اردوی فرانسه گفته اند جدا تکذیب میکنیم ما کردها شراقت و افتخارمان این است که جزء لاینفک ایران باشیم. (صحیح است)

رئیس - آقای دکتر زنگنه هم در همین موضوع صحبت دارند

«چیزی از نمایندگان کافی است» (حاذق) - بگذارید صحبت کنند این قضیه حیاتی است (آقا)

دکتر زنگنه - عرض کنم خیلی متاسفم که اساساً هیچ صحبتی پیش نیاید و ما مجبور بشویم در مجلس ایران تکذیب بکنیم «صحیح است» برخلاف البته چون بعضی صاحبیت میکنند میگویم که منکر هیچ صحبتی بکنیم بعضیها میکنند باید شد «صدر قاضی صحبت تجزیه نیست» بنده نیدانم صحبت تجزیه یا هر چه هست صحبت استقلال عاید کرد را بعضی اشخاص جاه طلب و خودخواه کرده و میکنند و بعضی اوقات در کردستان عراق و کردستان ایران از این صحبتها شده است ولی البته صحبت شده است فونر چهار نفر نشسته اند محله نوشته اند کاغذ نوشته اند بگردی شعر گفته اند کتاب نوشته اند ولی حقیقت این است که غیر از این چند نفر کس دیگر وجود ندارد و بنده از طرف کرمانشاهان عرض میکنم که قسمت عمده کردستان که واقعا در آن بکنفر وجود ندارد که همچو فکری کرده باشد «صحیح است» هیچوقت همچو فکر نبوده است و نمیتواند باشد صدر دینی چه مثل اینکه اهالی شیراز هم يك همچو صحبتی بکنند کرد فوراس و خراسانی و آذربایجان همه بالاخره ایرانی هستند گاهی هم البته برای تبلیغات صحبت شده است که کردها چه کرده اند ولی کردها هیچوقت صحبت استقلال داخلی و از این حرفهای بیجا و بی ربط نکنند در عرض کردم دوسه تا شخصهای معین این حرفها را میزنند امروز کردها در کارهای دولتی ما دخالت دارند و از پیش هم داشته اند دلیلش هم این است که الان وزیر دادگستری ما کرد است و هزار دلیل دیگر خانواده خود بنده است که از زمان صفویه همیشه مقاماتی داشته اند در دولت چه محرومیت هائی برای کردها بوده است که اساساً بکنفر تبلیغات فاسد و غلطی بکنند بنده نیدانم اینست که ما بنام تمام رفقای خودمان و بنام تمام کردها با کمال جرئت میگوئیم که همچو صحبتی نیست و هر کس همچو صحبتی بکند واقعا خان مملکت است (دستور - دستور)

سید ضیاء الدین طباطبائی - يك موضوعی را میخواهم عرض کنم اجازه میفرمائید ۲ بوجوب ماده ۱۰۹ عرضی دارم. رئیس - بفرمائید.

سید ضیاء الدین طباطبائی - آقای صدر قاضی ضمن فرمایشات خودشان فرمودند که روزنامه های متعلق به بنده این خبر را منتشر کرده اند بنده میخواستم توضیح عرض کنم که این خبر را روزنامه کیهان منتشر کرد. ست و بنا بر این اعتراض ایشان به بنده با کسانی که به بنده رابطه دارند وارد نیست بنده معتقد هستم که اهالی کردستان مانند اهالی سایر نقاط ایران وطن پرست هستند «صحیح است» در مین پرستی آنها هیچ تردیدی نیست ولی مین پرستی تمام اهالی یکت ایالت و با ولایت مانع این نیست که چند نفری پیدا شوند در تحت تاثیر يك مقتضائی يك زمزمه هائی را آغاز کنند این نوع افراد در هر مملکتی هست همه جای دنیا هست شما نمیتوانید در دنیا يك جایرا پیدا کنید که اهالی آنجا صد درصد دارای يك فکر یا يك احساسات و عقیده باشند ولی چیزی که بر بنده شخصاً مسلم است این است که نود و نه درصد اهالی کردستان علاقه شان بایران کثرت از سکه سایر نقاط ایران نیست «صدر قاضی - صدر مد» خوب مسکن است بنده عقیده خودم را عرض کردم و باین شایعات هم ادا ما نباید اهمیت بدیم ما نباید فراموش بکنیم که در يك دنیائی هستیم که بعد از شش سال ندریزی و فداکاری يك مشوری بوجود آمده است اگر بنا باشد در يك مملکتی بوجوب احساسات و عواطف خودشان از هیئت حاکمه يك نه ضامی داشته باشند در مملکت ایران این اندازه آزادی و دموکراسی هست که مردم میتوانند مطابق مقررات قانونی و در حدود قانون اصلاح و ضمیات خودشان را از هیئت حاکمه بخواهند بنده گمان میکنم این دموکراسی که در ایران هست از بعضی مسائل بیشتر است «صحیح است» برای اینکه در ایران همه

تذکره راجع به تلگراف کردند

آهسته خواه

عبدالله عباسی گفت: «ابوذر را گفتم که مرا بنده فرموده کسی باید منتر تیر آه داد خواه را بداند که تا کارگر نگرود از رفتن نماند»

هزار داستان

پسر کو ندارد نشان از پدر
توی بیگانه خواهش معوانش پسر
یکی از پادشاهان مستبد فرانسه
میگوید: «هر وقت که پایه تخت من
میارزد حس میکنم که نویسنده آزادی
قلم بدست گرفته است»

نگارنده وقتیکه این سطور را بدقت خواندم و چندین بار آنرا از نظر خود گذراندم و به تلگرافیکه چند نفر از کردها بروزنامه کوهستان مخابره نمودند مراجعه کردم بحقیقت مطلب بی بر دم که اثرات خامه يك نویسنده آزاد بر مراتب از زور پول و پارتی تاثیرش بیشتر و برفلوب تبه کاران از تیر زهر آگین اثرش افزون تر است.

بیچاره کردند بیچاره ریز آبها - کانی و شیبها - بان زرده ها و غیره گفتنی های زیاد گفته اند و فراوان نالیده اند و در این اواخر با نساء مختلف و با مقالات تند و کسی از بیچاره الله کی از بیچاره شیوه های اسف آفرین و خود را منسک کرده اند ولی اثرات هیچیک با اندازه مقاله مندرجه در روزنامه ملی کوهستان نبوده است. آری اثرات قلم يك نویسنده آزاد و آزاد بخواه جور احقاق حق یکمده مظلوم

آقای مدیر محترم روزنامه کوهستان

عطف بشماره جات شماره ۳۲۷/۲۴/۱۷
آن نامه ملی مراتب بنحوی نیست که سروان باز نشسته علی بنام اردلان مینویسد و بطوری که در کسب و بیرون مستحکله از طرف وزارت کشور نسبت بیرونده های نامبرده رسید لی شده از طرف ژاندارمری جز اجرای دستورات دادگاه محل اقدامی معمول نگردیده است.
فرمانده ژاندار مری کل کشور - سرهنگ ممیزی

و محنت زده کاری کرده است که تن تبه کاران را پلرزه در آورده است.
حریف مجلس ما همیشه دل میبرد.

علی انصوموس که بیرایه بر او بستند متوجهی اگر از لحاظ حفظ جان و مال و ناموس بیوایان و ضعیف از شر غارتگر و خون ریز و خونخوار و مسلح و از غم پیغیر از انشاء اسما و امضاء آنها فضلا خودداری شده است برای این است مصرع معروف (نایافته... دو گوش کم کرده) شامل حال آنان نشود.

از تیر و زور از لحاظ مراعات محظورات نون است که اعتراضات بیجا و بیوردی را از ناحیه چند نفر مزدور و ممرض برای مدت کوتاهی متحمل میشویم و قضاوت را باهالی محترم کردند و امیدواریم که باین کلیات کردی آشنائی کامل دارند: «و ااا!! قبه می هر بو»

از تهران - سلیمان یونس

آگهی

بتاریخ ۲۱ اردیبهشت ۱۳۲۴ آقای عبدالعزیز اردلان بوکالت از طرف آقای عبدالله راغبند با استناد يك برك گواهینامه و رونوشت شناسنامه دادخواست بشماره ۲۹۴۲۴۱۰۱ داده باینکه مرحوم بانو سکینه قهری در تاریخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۲۳ در قریه شهریار جایگاه همیشگی خود وفات یافته و آقایان اسدالله و عبدالله و بدالله (زاد خدا) و بانوان فاضله خاتون و خدیجه خانم... خدا) برادرزاده متوفات و وارث منحصرش میباشد پس از شنیدن گواهی گواهان مراتب ۳ نوبت متوالی ماهی یکبار در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی و روزنامه کوهستان آگهی میشود با گذشتن مدت سه ماه از تاریخ نشر اولین آگهی و نبودن معترض بر حسب تقاضا اقدام خواهد شد و نیز اگر کسی وصیت نامه از موقوفی دارد در ظرف مدت مزبور ابراز و الا هر وقت نامه غیر از رسمی و سری ابراز شد از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

۳-۲ رئیس کل دادگاههای بخش تهران - امامی اهری

چیز میشود گفت و اما اگر بنا باشد در تحت تاثیر يك اتهامات و تحریکات خارجی باشد بنده گمان میکنم که منشور ملل متفق که ایران هم افتخار امضای او را دارد و این مجلس شورای ملی هم با اتفاق آراء تصویب کرد بهترین قاضی خواهد بود راجع به سائلیکه در تحت تاثیرات تحریکات خارجی در يك مملکتی پیش نیاید بنده عرض خودم را در همین جا خاتمه میدهم و از آقای صدر قاضی تنها دارم اخباری را که رادیوی پاریس یا رادیو باد کوبه یا سایر رادیوها منتشر میسازند و سایر روزنامه ها آنرا اشاعه میدهند آن را اقلاً منتسب بینه یا روزنامه های بنده نکنند.

نامه ها و تلگرافات رسیده

آزبانان

نامه ملی کوهستان در موقع پیش امانه بین شدیدگان قسسی از اهالی محروم نوده و مستبدین تپیش کرده اند تقاضای رسیدگی دارم.

استاد محمد امین بنا

از تهران

یکی از خوانندگان محترم مینویسد در شماره اخیر چند ضرب المثل محکوم درج شده بود که ترجمه های آن نبود کسانی که زبان محلی کردی نداشتند یعنی آن نیبرند چنانچه ممکن است در شماره آتیبه معنی آنها را مرقوم فرمائید و همینطور اگر از این بیعد اشعار یا ضرب المثلهائی که از زبان کردی چاپ میشود معنی شود بهتر است.

کوهستان - تذکر خواننده محترم بسیار منطقی است راجع به ضرب المثلهای سعی میشود بعدها معنی هر ضرب المثل در ذیل آن چاپ شود. اما راجع به ترجمه اشعار خیلی مشکل است زیرا علاوه بر اینکه نمیتوان لطافت شعری را معرفی نمود گاهی برای بیان معنی یک مصرع باید تفسیر هائی نمود و با این حال نمیتوان بازمه کیفیت و ظرافت آنرا معرفی کرد.

از سنندج

یکی از خوانندگان مینویسد: در شماره ۳۱ آن جریده شریفه شرمی راجع بواقعه قتل بکنفر و سرت اتانیه تیسار فرماندهی لشکر جدید درج شده بود که وقوع قضیه در حوزة مسئولیت گروهان سرکار ستوان یکم فولادوند

بوده است اطلاعات خاطره جالبی را منحصرا میدارد که خود اینجانب ناظر تحقیقات جمعی آقای ستوان یک فولادوند بودم که با جدیت و روح پاک و علاقه به خدمت که شایسته یک افسر ژاندارمری است شخصا آفتاب زحمت کشیده تا هویت و محل سکونت ساروقین را که اهل ولد بیگی بوده اند کشف و برگه اشیاء مسروقه تیسار نیز مویب برصحت عرضم از منزل بستگان مرتکبین را پیدا کرده با پرورده مریوطه تسلیم اولیای لشکر نمودند.

از حسن جدیت و بی طمی و روح پاک این افسر محترم شایسته است که در آن جریده شریفه مراتب ندردانی از آقای ستوان یکم فولادوند با اطلاع عامه برسانند در خانه امانه مینماید که محل وقوع چهار فرسخی شهر نیوده بلکه بین کامیاران و قبه سلیمان بوده است.

کوهستان - گزارش ناپندگی کوهستان از سنندج نیز بشرح ذیل میباشد «در دیال سفرته اموال آقای سرتیب هابونی استوار شرمی برای کشف آن از طرف ژاندارمری اجرام برگه اموال مسروقه در ناحیه ولدی بیگی کرماتشاه و قریه عبد الحمید محل سکونت ساروقین بوده است که جزء حوزة مسئولیت هتک امانه کرماتشاه میباشد»

از سنندج

آقای ابراهیم رخزاد مامور اجرای دادگستری کردستان مینویسد که بدون جهت بنوان اخاذی و تحت تعقیب بودن دیوان کیفر از خدمت معاف شده و تقاضای جلب توجه اولیای امور را نوده است

برای اطلاع اداره کل ژاندارمری

طبق گزارشات واحله بسیاری از دستبردهای مسلحانه که در خرداد و تیر بدهان بلوک ییلاق شده بدون تعقیب مانده و برای بعضی های دیگر اقدامات موثر از طرف ژاندارمری محل بعمل آمده از جمله شبالی نام که از ساروقین کلیائی است اخیرا دستگیر گردیده این شخص غرضشتم است که باز تکاب دستبرد مسلحانه بازداشت شده است.

با امتنان از اقدامات اخیر انتظار داریم اداره کل ژاندارمری نسبت به سایر موارد که هنوز مورد تعقیب قرار نگرفته دستورات موکد صادر نمایند.

از سنقر

وزارت جلیله کشور رونوشت ستاد ارتش رو نوشت اداره شهربانی رونوشت اطلاعات رونوشت کوهستان پنج سال است سرکار رسد بان یکم اسکندر افشار پناه رئیس فلی شهربانی سنقر که از خانواده های نجیب رضاییه است در خدمت مأموریت و حسن اخلاق و کمال درستکاری اینک وظیفه نوده رضایت اداره مربوطه و اهالی را از هر جهت فراهم ولی بعضی اشخاص بد سابقه از ترس اینکه مامور مزبور سوء سابقه آنها را میدانند شروع به تحریکات و گزارش بی اساس بقامات عالی نوده که بلکه باین وسیله تحقیر ایشان را فراهم نمایند این که دولت بخواهد مامور را تغییر فرماید بملت مربوط نیست فقط اهالی سنقر گزارشات بر علیه مامور مزبور را روی نظر شخصی دانسته استعدای بدل توجه و تمویق نموش مامور مزبور را مینماید.

علی رضا اردلان - امجد - معنی - فرج الله سلطانی - علی نیش نژاد - رشید مرتضائی - آقا براه اردلان - حاج حسین اخوان - طباطبائی مصطفی اخوان - محمد امین اردلان - عزیز مهربان.

کوهستان - بازها از عدم تقاضا نمودیم که راجع به موضوعی همیشه حقیقت را پسا بنویسند بی جهت تکذیب یا تحریف از ماموری نکنند و همیشه در اینگونه موارد مناسب شخصی را بر مقدرات عمومی ترجیح ندهند ولی متاسفانه می بینیم که این تقاضای ما که فقط روی مصالح عمومی است گاهی مورد توجه آقا بان قرار نگیرد. مثلا همان طوری که امضا کنندگان تلگراف فوق تحریف ها کرده اند چندین برابر آن تکذیب هم رسیده ولی برای اینکه تصور نرود که اقدامات ناروای شهربانی سنقر در نامه کوهستان ممکن است مانع از دوج تلگراف رضایت چند نفر از ایشان بشود تلگراف فوق را چاپ کردیم و امیدواریم اظهارات فوق صحیح باشد و ایشان متصف بکلیه اوصاف نامبرده فوق باشند.

گویا کوهها و دره های آگری با فرزندان خود هم آواز شده میگفتند:

تیزه ترکان	درانسن زینکان
زخون کردان	نوربون لهوالان
دنک تفنگان	چپایان هلدان
مرغامن وطن	هسوار بیگن

صوت دلیرانه کرد شروع شده بود. چه فایده امانت تیری که به دریا خالی شود امواج غرورشان را سوراخ نوده میرفت و دیگر بر لبیکشت و عاقبت هم خود طمه آب میشد

در واقع تناسب عددی طرفین باین میزان بود زندگانی از اهمیت افتاده کشتن و کشته شدن صورت یک عمل بسیار حادی را بوجود گرفته بود درجهیبه شمال از استقامت تورغان بکوه «کوب کول» که بدست نظامها افتاده بود حمله سختی نوده کوه را گرفته نظامیان و با طرف قبائل به عقب رانده لیکن در مقابل تقوی بی حساب عددی دشمن نتیجه ای که میخواهند بدست نیامد.

منامانی که آزارات آنها در آن قرار گرفته بودند سوخت نداشت آب هم خیلی کم بود این امر مویب برعلت و مزید کرسنگی شده بود. چند روز چنک بدین منوال ادامه داشت هوا بیسایهای ترک میان کردهای آزاراتی و کردهای ابرائی تفاوتی قائل نوده چادرهای موسی ابراهیم را که در آبی بی و در کنار پست سرحدی دولت شاهنشاهی ایران قرار گرفته بود زیرا آتش بسب گرفته چند نفر کشته شدند.

ولی غایب فرمانده گردگفته بود هر خطری بشوهرم زد یک خودم منم شریک و بوده هر گزار و امیان آتش نیکندارم تا خود را خلاص کنم با هم کشته خواهیم شد روز به راه پرتیکه بفرماندهی کرد رسید اشعار میداشت: چند هزار نفر از قوای شوروی برای همراهی با قوای ترمزی ترکها از روه ارس گذشته دامت شمال آزارات کوچک زا گرفته اند.

آزاراتیها هر چند در مقابل آن قوای عظیم و همراهی حکومتهای شوروی و ایران بحکومت جمهوری ترکیه برای از بین بردن تشکیلات آگری نهمیده بودند که مقاومت مجادانه نتیجه ای ندارد خصوصاً آنکه از نوجوها از هر سو زیر گلوله های دشمن مانده آزادی سرکات را از آنان طلب مینمایند باز دغدغه های بدل راه ندادند.

روسای آگری چله ای تشکیل داده پس از مطالعات دقیق در وضعیت آزارات با اتفاق آراه ادامه چنک را تا اوایلین نفس تصمیم گرفتند و قرار گذاشتند پس از خالی نمودن آخرین تیر یا خمیر و با مشت داخل صفوف دشمن شده متجاوزین را که قدم تکه تکه نمودن بیکر آزادی کرد داشتند با دندانهای خود خرد کرده همه با هم کشته شوند و این راه آزادی ملی را که فعلا نمیتواند تا آخر بیهامند با خاطر اینکه از کشته شدن خود با روحی منور و شجاعانی بی نظیر بجای خواهد ماند سرمشتی برای بازماندگان و فرزندان آنان باشد.

چه خوب بود که اینکه در عظمت فداکاری اکراه ترکیه برای به دست آوردن آزادی ملی تردیدی داشتند این منظره باشهامت فدایان ملی را چشم خود میدیدند.

کوهستان

مردم از نرخ توتون نگرانند

تقاضا دارند دولت توجه بیشتری مبذول دارد

تا بحال چندین بار تقاضای کشتکاران توتون نواحی مختلفه کردستان مینا در روزنامه چاپ شده و درخواست های آنان بسبب اولیای امور رسیده است ولی با کمال تأسف تا بحال اثری از توجه باین موضوع مشهود نگردیده بطوریکه تلگرافی هم روز قبل از یانه رسیده همین موضوع را تایید مینماید.

چند سال قبل یعنی قبل از شهریور ۳۲۰ موضوع محصول توتون جلب توجه دولت را ندوده و قیمت هایی که برای خرید مبین میشد تا حدی موجب امیدواری و تشویق زارعین بود و از این جهت ترقی قابل ملاحظه ای در محصول توتون بدست آمده بود بطوری که نه تنها مایحتاج داخلی فراهم میشد بلکه امید این هم میرفت که روزی توتون ایران یکی از اقلام صادراتی قابل ملاحظه بشمار آید.

شهریور ۳۲۰ پیش آمد تحولات سیاسی و اقتصادی و آشفتنگی اوضاع موجب شد که کمتر توجهی بمحصول توتون معطوف گشت بطوریکه اناجار دولت از خارج توتون هم خرید امسال سرورده و شکایات از نرخ توتون از گوشه و کنار بلند شده تقاضای موصول عمده آرا توتون تشکیل میدهد دستخوش نگرانی شده و بیم آن میرود که این دلسردی زارعین محصول متعیر شود و باز دولت مجبور گردد مقادیر زیادی از خارج خریداری کند.

حال اگر فرض کنیم توتون را در خارج از ایران بقیمت نازلتری از آنچه در داخله میتوان تهیه نمود بتوان خرید و بفرض این که مخارج حمل و سایر هزینه ها هم که اضافه شود باز ارزان تر برای دولت تمام شود و اگر فرض کنیم حتی بهای آنهم برآل برداشت گردد صلاح دولت در این است که بقیمت ارزان تری آنرا از داخل مملکت تهیه کرده و بدینوسیله مردم را با زیاداد این محصول تشویق نماید میتوان کاملا اطمینان داشت که با تمام این فرضیات اگر در حال حاضر ضروری متوجه دولت شود در مقابل منافعی که سالهای بعد بدست خواهد آمد پس ناچار خواهد بود.

با ذکر این مقدمه نتظار داریم اداره کل دخانیات مطالبه معقولی در این باب نموده تا وقت نگذشته تصمیمی که مناسب باشد و در آن اوضاع حال و آتی این محصول در نظر گرفته شده باشد اتخاذ نموده و باین نگرانیها خاتمه دهد.

اینکه تلگراف رسیده از یانه را که بامضای عمده ای از مالکین و کشتکاران توتون میباشد ذیلا برای مزید اطلاع درج مینماییم: ساعت مفلس مجلس شورای ملی - رونوشت جناب نخست وزیر - رونوشت وزارت دارائی انحصار کل دخانیات رونوشت نامه کوهستان.

پیش یانه در مهر ۲۳ بکلی طعمه حریق - اهالی از هستی و دارائی ساقط ، از فرط استیصال و بیچارگی موفق بکسب وزارت نشده با هزاران زحمت جزئی توتون کاری نموده اند بدبختانه با گرانی فرح اجناس امروزی و اینکه از دریاقت حتی کالاهای جیره بندی معروف میباشد مزید بر بدبختی به تحلیل قیمتی که جهت توتون این منطقه شده بهیچوجه با وضعیت اجناس امروزه مناسبت ندارد اغلب از زارعین در صورتیکه نسبت بنجدید نظر در بهای آن عطف توجه فوری نشود علاوه بر اینکه مجبوراً توتون خود را به خارج و بهشهای همجوار انتقال میدهند سال آتی هم عمل توتون کاری در این منطقه متروک خواهد شد.

با مراتب مروضه استدعای بدل توجه دارند ، مالکین و زارعین ،

نصرت دوستی - قادر احمدی - رحمن احمدی - کریم روستی کریم حسنی - فرح امینی - احمد محمدی - احد رضائی - علی خدائی محمد عزیز - سعید عزیزی - فرح موسوی - سلیم فرخی - محمد تقاضی - صدر سعید کمره - عبدالرحمنی .

محل اداره: خیابان پهلوی روبروی کوچه
مریضخانه وزیری تلشن ۸۵۳۹

بمناسبت خبر رادیو پاریس

خود مسامحه نباید متفکی که گفته اش قدری بالاترته برای برقراری تعادل وزنه هائی به آن خواهد افزود که مسکن است بصورت تظاهرات حزب دمکرات با اغتشاش یا نا امنی جلوه گر گردد.

بنابر این تبلیغاتی که در نواحی شمالی ایران و مثلا منطقه مهاباد می شود برای این گونه مواقع است و الا بفرش آمدن چند کامیون اسلحه و با یک دستگاه ماشین چاپ و چند تن کاغذ و حتی اسلحه های خود کا و مسلسل و توپ و تفنگ و غیره غیره میسر گشتن تغییر در سر نوشت این ناحیه نخواهد شد و نمیتواند احساسات ایران پرستی ساکنین این منطقه را از میان بردارد و میتوان اطمینان داشت که چند صد کامیون و چند صد دستگاه ماشین چاپ و هزاران تن کاغذ و غیره غیره قادر جدا کردن مهاباد نخواهد شد.

بنابر این وظیفه سنگینی بعهده دولت است که این موازنه سیاسی را حفظ کند. مطبوعات داخلی هم باید تبلیغات شوم و حملات ناروا را موقوف کرده تصفیه کرده حسابهای شخصی را بوقایع عادی مو کول نمایند و باین تنگ بافت توجه نمایند که حملات بی مورد علاوه بر اینکه نتیجه مفیدی عاید مملکت نخواهد نمود حس جدائی و تفرقه و ایجاد کرده و بر مشکلات مملکت خواهد افزود.

بقیه از صفحه ۱
چیزی که واضح است این است که تبلیغاتی چه در آذربایجان چه در ناحیه شمالی کردستان در جریان است که در آذربایجان موجب اغتشاش و برهم زدن نظم عمومی شده ولی ناحیه مهاباد کردستان همان آرامش همیشگی خود را حفظ کرده است.

با توجه به تهدید تشییع استقلال و تمامیت ارضی ایران و بادر نظر گرفتن موقعیت خاص مملکت ما و اینکه باید سیاست موازنه همیشه مورد نظر و عمل باشد و با توجه به وقایعی که در ماه های اخیر در نواحی شمالی پیش آمده و با منطبق نمودن آن با اصلاتی که دولت های وقت کرده خواهیم دید که تمام این وقایع مربوط به موازنه بوده است.

ایران در میان دو متفق زور مند قرار گرفته و مانند تراژومی است که هر یک از این دو متفق یکی از کفه های آن تکیه داده باشند دولت های وقت نباید مراقبت دقیق در عمل این ترازو داشته سعی نمایند که همیشه تعادل برقرار باشد و شرط بقای ماهیت تعادل همین موازنه است اگر روزی غفلتی بشود و کفه یکی از متفقین چرب تر باشد فوراً باید بهمان میزان برگرداند دیگر هم افزودن تا تعادل مجدد برقرار گردد با اگر دولت های ما که حکم ناظرین این ترازو را دارند در این وظیفه

بطوریکه گزارش میدهند مدتیست از جنگل های مریوان بدون رعایت هیچ مقررات و اصولی درخت های کهنسال قطع و برای سوخت بشهر و قسمتهای دیگر دیگر حمل میشود.
با در نظر گرفتن اینکه جنگل یکی از ثروت های ملی است توجه وزارت کشاورزی را باین موضوع جلب و انتظار داریم اداره کشاورزی شهرستان سنندج اثر اطلاعاتی در این زمینه دارد برای واقف نمودن وزارتخانه مربوطه گزارش نماید تا شاید وجود بن اداره برای اولین بار برای مردم منشاء اثر باشد.

آگهی

قابل توجه بازرگانان و صادر کنندگان

پوست میش

بنگاه زرگانی راستی با سابقه و متخصص در کلیه انواع جلدینه می تواند کالاهای مرغوب بدون عیب تهیه و با سرعت و وقت تحویل در بایان رجوع نماید و نیز سفارشات شهرستانها پذیرفته میشود
خیابان خیام - کلوبندک - جنب وزارت بهداشت
سعید حسینی مهابادی و محمد سوده مند